

Vasul care face subiectul acestui studiu a fost decoperit în localitatea Runcuri jud. Vâlcea și aparține fazei a II-a a culturii Glina¹.

Este un vas sac de mari dimensiuni $h = 50$ cm. d.f. = 16 cm, d.b. = 43,5 cm., cu buza în formă de pâlnie decorată în partea superioară cu alveole, care conferă un aspect vălurit acesteia și corpul ușor bombat în partea mediană². Sub buză prezintă un rând de alveole-buton efectuate în tehnica au-repoussé, prin apăsare cu degetul în pasta moale a vasului, dinspre interior spre exterior³. În partea mediană, cu deschidere maximă a fost decorat cu trei brăie alveolate aplicate simetric cu rolul de apucători la manipularea vasului. Pasta este confecționată din argilă comună, refractară, degresată cu nisip de râu cu bobul fin și uniform din punct de vedere granulometric, adăugat în cantitate mare.

A fost modelat în tehnica sulurilor, acestea fiind vizibile pe muchia unora dintre fragmente și pe canturile specifice de fixare a elementelor⁴. Pereții sunt subțiri și relativ uniformi ca și grosime dovedind realizarea unor degroșări repetate efectuate în timpul și după ridicarea pereților vasului. Starea de conservare nu permite evidențierea unei eventuale lustruiri a suprafețelor, dar cel mai probabil acestea au fost doar netezite cu mâna umedă, operație prin care se obține o suprafață rugoasă datorată degresantului din compoziție.

Arderea este neuniformă, predominant reducătoare, cu flocuri exterioare de culoare roșie și brună, miezul ciobului având o nuanță gri. A fost realizată, probabil, în cadrul unei instalații puțin evolute (vatră deschisă sau cuptor cu monocameră), la o temperatură relativ scăzută care nu a putut conferi rezonanță ciobului și o rezistență mecanică superioară⁵. Totodată prezența degresantului în exces a dus la scăderea rezistenței ceramicii datorită creării la ardere a unor diferențe de contractare între mineralele argiloase și granulele dure ale degresantului, efect soldat cu apariția de microfisuri care măresc porozitatea și scad coeziunea dintre componentele pasteii⁶.

Vasul a suferit, după descoperire, o intervenție de restaurare care a constat din asamblarea stângace a fragmentelor cu un adeziv de tip Aracet cu plastifiant, lipiturile având o culoare albicioasă, murdară, adezivul fiind întins în exces pe suprafața fragmentelor (Foto. 1). Completarea lacunelor a fost realizată cu ipsos de modelaj, neglijent aplicat și puțin finisat. Unele deficiențe de lipire, date și de faptul că unele dintre fragmente au suferit ușoare deformări în urma presiunii solului, au fost mascate în cadrul completării prin aplicarea de ipsos peste suprafața vasului. Tot în cadrul restaurării s-a încercat armarea interioară în zona buzei cu ajutorul unor agrafe din fier, fixate în perforații de o parte și de cealaltă a lipiturii, armături care au ruginit pătând suprafața fragmentelor (Foto. 2). O altă încercare de consolidare a constat în aplicarea cu adeziv pe interior, de-a lungul lipiturilor, a unor benzi textile. Muchiile fragmentelor sunt rotunjite datorită uzurii, fapt care necesită pentru conferirea unui plus de rezistență

¹ Petre-Govora 1995, p.26.

² Vasul face parte din colecția Muzeului Județean Râmnicu Vâlcea.

³ Petre-Govora 1995, p. 26.

⁴ Arnal 1994, p. 23.

⁵ Anghel 2003, p. 257.

⁶ Anghel 2002, p. 609.

a pereților vasului plombarea cu ipsos a muchiiilor de lipire, după asamblare, operație care a fost realizată doar parțial. Aceste deficiențe în restaurare și o probabilă manipulare defectuoasă a dus la spargerea vasului, fragmentarea având loc în lungul liniilor de lipire, existând doar foarte puține rupturi proaspete. Din acest motiv s-a impus efectuarea unei noi restaurări, care urmărește îndepărtarea urmelor primelor intervenții și refacerea formei⁷.

În partea inferioară a vasului la cca. 4 cm de fund, a fost lăsată o perforație considerată ca făcând parte din vas. O analiză atentă a identificat că aceasta se datorează desprinderii în momentul fragmentării vasului, a unei particule de mari dimensiuni (piatră) prezentă în pastă și care nu a fost îndepărtată la fasonare. Totodată o serie de alveole au zona centrală perforată complet, datorită grosimii reduse din aceste puncte și a uzurii materialului ceramic datorată manipulării în vechime, condițiilor din sol, sau a unei spălări energice în timpul restaurării vasului.

Primele etape au vizat desfacerea lipiturilor rămase, îndepărtarea adezivului, a armăturilor și a urmelor de ipsos. Pentru aceasta, fragmentele au fost imersate în apă timp de două ore, perioadă suficientă pentru emolieria adezivului care a fost îndepărtat prin pensulare fină cu perie din fire naturale. Operația a fost efectuată cu mare atenție pentru a nu afecta muchiile deja puternic rotunjite ale fragmentelor și pierderea prizelor de lipire. Ipsosul a fost îndepărtat mecanic cu instrumentar adecvat, tot după o umezire prealabilă. Acolo unde a fost posibil grupurile de fragmente alăturate au fost curățate și poziționate împreună la uscare, pentru ușurarea asamblării ulterioare. În urma operației de dezasamblare au rezultat un număr de 150 de fragmente care reprezintă aproximativ 80% din suprafața vasului (Foto. 3).

De un real folos în cadrul reasamblării a fost consultarea unei fotografii a vasului realizată după prima intervenție de restaurare, în care este vizibilă dispunerea fragmentelor (Foto. 1).

După uscare la temperatura ambientală s-a început asamblarea vasului cu adeziv de tip Aracet fără plastifiant și poziționarea fragmentelor în lădițe cu nisip, începând de la buza vasului, porțiunea păstrată în proporția cea mai mare. În paralel au fost asamblate și plombate o serie de fragmente din zonele inferioare (Foto. 4).

Lacunele au fost completate cu ipsos de modelaj prin tehnica amprenteii interioare pe mulaje din plastelină de sculptură. A fost necesară plombarea în întregime a lipiturilor pentru a se conferi un plus de rezistență vasului și crearea unei suprafețe uniforme. Au fost plombate și alveolele perforate complet. În zona presupusei perforații a fost lăsat un spațiu, în care suprafața completată cu ipsos se găsește sub nivelul pereților vasului, această perforație fiind reprezentată în desenul care prezintă piesa la publicare⁸.

Reducerea contrastului dintre ipsos și culoarea vasului a fost realizată prin integrare cromatică realizată prin pensulare folosind culori tempera în nuanțe mai deschise decât cele ale originalului. Au fost utilizate două nuanțe distincte pentru porțiunile arse reducător și pentru flecurile de culoare roșie (Foto. 5).

Ultima etapă a constat în impregnarea vasului cu soluție diluată de Aracet, aplicată prin pensulare. Prin aceasta a fost conferit un aspect uniform, a fost protejată integrarea cromatică și s-a realizat o consolidare suplimentară a pasteii ceramice. Impregnarea cu soluție diluată de poliacetat de vinil prezintă o serie de avantaje față de

⁷ Vasul a fost restaurat în cadrul Laboratorului de restaurare ceramică aparținând Bazei de Cercetare cu Utilizatori Multiplii din cadrul Universității "1 Decembrie 1918" din Alba Iulia.

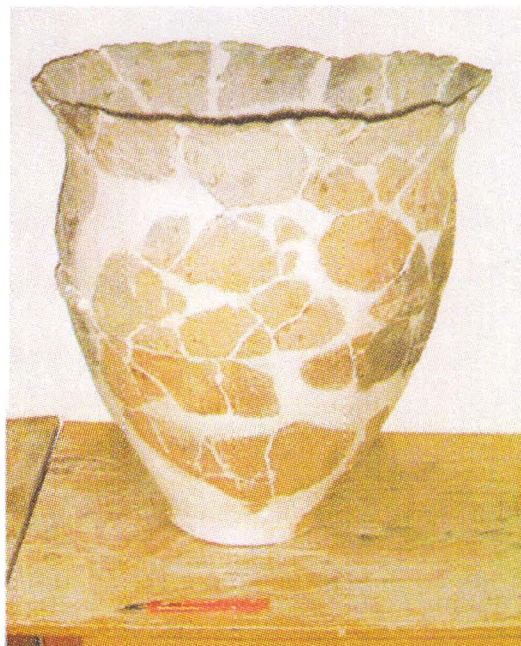
⁸ Petre Govora 1995, p.30, Fig 5, 1.

utilizarea lacurilor nitrocelulozice, din punct de vedere al obținerii unui luciu mult mai estompat și formarea unei pelicule ușor reversibile. Diluția ridicată și timpul lung de uscare permite pătrunderea adezivului în pasta vasului prin intermediul porozității specifice ceramicii și crearea unei protecții în profunzime.

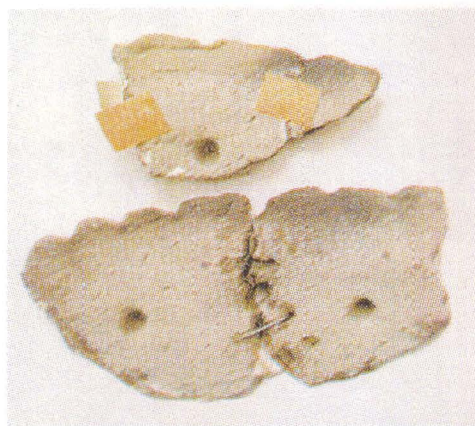
Prin refacerea vasului acesta poate fi din nou valorificat expozițional, aspectul său fiind mult îmbunătățit. În paralel au fost eliminate o serie de deficiențe și inadvertențe realizate în cadrul primei încercări de restaurare.

Bibliografie

- Anghel 2002 - D. Anghel, *Degradarea ceramicii arheologice ca urmare a viciilor tehnologice de prelucrare*, în *Apulum*, XXXIX, p. 597-613
- Anghel 2003 - D. Anghel, *Contribuții experimentale cu privire la metodele de utilizarea diferitelor tipuri de instalații neo-eneolitice pentru arderea ceramicii*, în *Apulum*, XXXX, p. 523-53
- Arnal 1994 - G. B. Arnal, *La céramique préhistorique*, în *Arheologia* nr. 119, 1994, fontaines Les Dijon, France, p. 21-27
- Petre Govora - Gh. P. Govora, *O preistorie a nord-estului Olteniei*, Ed. Petras, Râmnicu Vâlcea, 1995.

1. Vasul înainte de restaurare

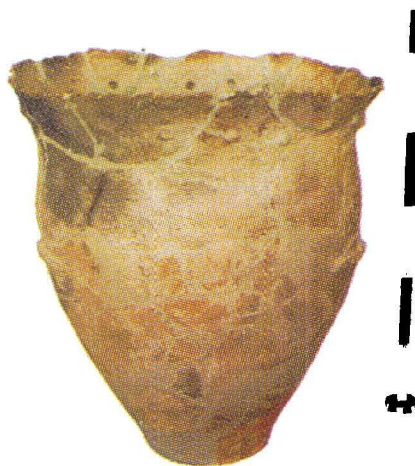
2. Detaliu al materialul de consolidare folosit la prima restaurare

3. Vasul după ce au fost detașate fragmentele

4. Un stadiu din timpul restaurării

5. Vasul după restaurare

RESTORATION OF A POT BELONGING TO GLINA CULTURE

Abstract

This study presents the restoration methods used for a pot belonging to Glina culture. There was an empirical attempt to restore the pot, but it had several flaws, which led to its breaking up. The new restoration implied removing the traces of adhesive and plaster, as well as reassembling and completing the pot. The restoration of pot allowed us to correct flaws and to present it in the exhibition with an improved aspect.

Photo explanation

1. The pot after the first restoration.
2. Detail of the reinforcement material used during the first restoration.
3. The pot after the fragments were detached.
4. A stage during the assembling of the pot.
5. The pot after restoration.